

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

4. Idem declaratur ex dominatu concupiscentiæ, & tyrannide diaboli in lib.
arb. Quanta illa sit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

CAPVT TERTIVM.

Ostenditur primò, ex captivitate & servitute, quibus Augustinus docet arbitrium esse obstrictum.

PRIMO igitur hoc manifestum est ex eo, quod sexcentis suorum scriptorum locis Augustinus docet, arbitrium voluntatis post peccatum ex libero, factum esse peccati servum atque captivum, in eaque captivitate & servitute positum, non posse ullo modo suis viribus à compedibus, quibus vincitum est, exui, ut respiciat in libertatem. De quo sic loquitur in libro secundo de nuptiis: Hinc vos videtis liberatorem, qui boni captivi vanam tribuit libertatem. A quo quis enim devictus est, huic servus additus est. Et inferius in eodem libro: Cur autem hominis mala cogitatio non potest in perpetuum mutari, nisi quia per seipsum non potest, sed si gratia divina subveniat? Quia non subveniente quid sunt homines, nisi quod ait apostolus Petrus, velut muta animalia procreata naturam suam in captivitate & interitu. Et libro tertio ad Bonifacium: Liberum arbitrium captivatum non nisi ad peccatum valet: ad iustitiam vero, nisi divinitus liberatum ad arbitrium non valet. Et libro de spiritu & littera: Ut quid ergo miseri homines aut de libero arbitrio audens superbiere, antequam liberentur aut de suis viribus, si iam liberati sunt? Nec attendunt, in ipso nomine liberi arbitrii, utique libertatem senare, ubi autem spiritus Domini, ibi libertas. Si ergo servi sunt peccati, quid se iactant de libero arbitrio? A quo enim quis devictus est, huic & servus additus est. Si autem liberati sunt, quid se iactant de opere proprio. Et in Enchiridio ad Laurentium, cum citasset Apostoli Petri sententiam: A quo quis devictus est, huic & servus additus: Quia cum vera

fit, inquit, qualis, quosq; potest servi additus esse libertas, nisi quando eum peccatus devictus? Libera- liter enim servus, qui sui Domini voluntatem libenter facit: ac per hoc ad peccandum liber est, qui peccati servus est. Unde ad iusto faciendum liber non erit, nisi a peccato liberatus, esse iustitia caperit servus. Et paucis interjctis: Quod antequam servi in bo- mine incipiat (scilicet per fidem) quomodo quis- quam de libero arbitrio in bono gloriatur opere, qui nondum liber est ad operandum bene, nisi se vana su- perbia inflatus extolatur? &c. Et hinc primo operis imperfecti contra Iulianum: Fides Ca- tholica bonam, sed tamen non a seipso creat, ut an in de- terius voluntate, ac per hoc a se ipsa a sua vitata que natura, non sub aliena sub anima, sed suo peccato suo ream dicit serviliter detineti. Tandem testimonij Augustinus plenus est, hoc semper significan- tibus, arbitrium peccati obnoxium non solum suppliciorum esse reum, quod Pelagiani, maximeque Iulianus, libenti sine iacebantur, sed servititer sub peccato, hoc est, sub cupiditate seu concupiscentia peccati comite & sup- plicio detineri, ita ut à peccandi desideriis & affectibus se liberare non possit. Quia de causa dicit Augustinus: Rega si potes, eos quibus hoc dixi (cum electis servi peccati, liberi funtibus iustitiae) habuisse liberam in bonis voluntatem, quando fuerant servi peccati. Et hanc libertatem statim conteri dicit, non remissione peccati, sed liberatione voluntatis à omnihante cupi- ditate, licet in ira tradidisset sumus.

Lib. 2. de op. imp. 6. tit. 1. 153.

Lib. 1. oper. imper. 6. tit. 1. 153.

CAPVT QVARTVM.

Idem declaratur ex dominatu concupiscentiae, & tyrannide Diaboli in liberum arbitrium. Quanta illa sit.

SECUNDO hic idem Augustini sen- sus planissime ex eo ostendi potest, quod in omnibus scriptis suis adversus Pelagianos doceat ante adventum gra- tia sive fidei, carnalem concupiscentiam, sive iniquitatem, prout eam ex Psalmo appellare solet, voluntatis arbitrio dominari. Cujus- modi dominatus, qui viribus humanis exuti non potest, directe repugnat libertati ad bo- num. Hoc est enim dominari alteri, illum ha- bere in sua potestate, ut faciat quicquid do- minus imperaverit. Itaque Augustinus in Epistola ad Hilarium: ipsa quippe voluntas, bona) fideliter orat & dicit: itinera mea dirige se- cundum verbum tuum, & ne demis: ut michi omnia iniquitas. Quomodo enim libera est, cui dominatur iniquitas: ut ei autem non dominetur, vide ab illa quis invocetur? Et sermone duodecimo de ver- bis Apostoli Iulianae de hac ipsa iniquitate

dominante differit, quatenus impedit, ne vo- luntatem ad Dei praecepta adimplenda erigat. Quid proderat legem accepisse subentem et in- nam, & non adiuvantem, ut sub illa essent rei (non taciendo quod iubet) ante gratiam Dei? Frustra lex ninatur, quando iniquitas dominatur. Et subiciens locum Apostoli: Ego carnalis sum, vendatus sub peccato, statim annexit: Noli ergo mirari, o vendatus sub peccato, si tibi dominetur qui es vendatus. Audi Apostolum Iohannem: peccatum iniquitas est. Contra talem ergo dominam invocamus dominum, cui dicimus: Gressus meos dirige secundum verbum tuum, & non dominetur mei omnia iniquitas. Vendatus etiam, redemptor exaudivit: ipse homo se vendidit per liberum arbitrium sub dominante in- quitate, & accepit pretium ex quo de utroque ven- tura voluptatem. Et in Enchiridio ad Lauren- tium dicit, quod libero arbitrio post tum, in Cap. 106, dominatur, cum morte peccatum. Quae doctrina Enchir.

Epist. 89.

Serm. 12 de verbu Apost. c. 1. & 2.

T 2 ih Augu-

in Augustini lucubrationibus est celeberrima. Porro hanc iniquitatem dominantem, hoc peccatum, cui venumdatum hominem docet Apostolus, semper Augustinus intelligi & exponit, non ipsam peccati culpam, sed peccati concupiscentiam: quod & ipse Apostoli locus clamat, & omnes Catholici consentiunt. Quid sit autem dominari peccatum seu iniquitatem homini, multis locis Augustinus docet. Vnus sufficit adversus Iulianum: *Ista concupiscentia, qua non potest nisi esse in carne mortali, in ea regnat, qui desideris eius ad mala perpetranda consentiunt, & ab ea, quoscumque illexerit, vici pertrahitur maiore impetu, cum lege prohibentur, si gratia non iuvantur.* Et libro texto contra Iulianum in ciliungens homines concupiscentia adhuc iujectos, ab ijs qui per fidem iam liberati sunt; Ego, inquit, potabam dici ista non posse, nisi de his, quos non habere carnis concupiscentia subugatos, ut facerent quicquid illa compleret, hoc est, qui concupiscentia dominanti in omnibus serviunt; quales sunt omnes antequam per fidem liberati sunt, ut postea fultus ostentur sumus. Quia de re multa dicemus in sequentibus, ubi de libertate à peccato, hoc est, à concupiscentia dominante disputabimus.

Lib. 2. de civ. imp. f. 449
Lib. de concup. c. 3.
Lib. 1. de nupt. c. 23.
Lib. 1. ad simplicitatem, q. 1. c. c.
Lib. 2. ep. imper. f. 149

Cap. 23.

Fid. infra lib. 2. de lib. arbit. qui est 7. de gratia. Christi Salvatoris c. 5. s. 7.

Lib. 3. de lib. arbit. c. 10.

In Psal. 34.

In Psal. 26.

Cons. 1. in Psal. 37.

ginta trium questionum: *Satanas etiam corpori aut corporis sensibus parit, ut ipse hominis voluntati per impietatis errorem triumpho maiore dominetur. Hoc autem modo non exitu Satanus, sed potius in mente inceditur, ut in eo se operetur, quemadmodum dicit Apostolus, secundo principem potestatis aeris huius, qui nunc operatur in filijs dissidentia. Non enim sensus corporis eorum turbabat atque torquebat, aut eorum corpora collidebat; sed in eorum voluntate vel potius cupiditate regnabat.* Et libro octavo de Civitate: *Multa plane participatione per a religionis indigni tanquam captivi subditi sine dominatur. Ex quorum innumeris & impijs dominatu, inquit alibi; homo liberatur, cum credit in eum, qui praebuit ad exergendam tanta humilitatis exemplum, quanta illi superbia ceciderunt. Et in libro de Civitate Dei: Infidelis huius plerumque Salvatorem, voluntates sublimi a nominatu demouit liberantem. Quam vero sit terribilis illa potestas ac dominatus dæmonum in humanum arbitrium, quando illud per caecas cupiditates sibi subjugatum possident, quemadmodum fide constat voluntatis infidelium à diabolica potestate possideri, multis locis Augustinus docet. Nam hinc est illud in Epistola centesima septima ad Vitalem: *Responde, quomodo ad dominandum a malo, & faciendum bonum liberam habeamus arbitrium, quando eras sub potestate tenebrarum? Unde nos huius quemadmodum dicit Apostolus, Deus eruit, ipse usque illud liberum fecit. Et paulo post: Principis ipse rector tenebrarum (id est diabolus rector diffidentia filiorum) regit eos ad arbitrium suum. Quid ergo operatur hac potestate in filijs dissidentia, nisi opera sua mala. & impii maxime, ipsam diffidentiam & infidelitatem, qua sunt inimici fidei, per quam scit eos posse sanari, posse perfectissime liberari, quod eis vehementer invidet, in avaritate regnare.* Et in Psalmum sexagesimum septimum: *Operabatur in filios dissidentia, quorum infidelitate turbatur ad volentiam suam. Nam ut ait libro primo contra Gaudentium: Quos diabolus comprehensos captivosque iam possidet, non ut obtineat persequitur, sed quia obtinet, utitur. Et in Psalmum septuagesimum septimum: In filijs dissidentia & tanquam in suis mancipijs operatur, quemadmodum homines in pecoribus suis, & illic tamen quantum Dei iusto iudicio sinitur. Et interitus: Bene creditur Deus fecisse per illos Angelos malos, quibus eadem amica sunt vitia ut excitarentur in odium populi Dei atque ad terrendos & corrigendos bonos illa mirabilia sequerentur. Illa etiam mala morum, qua huic corporibus plagis significata esse praediximus, per malos Angelos exerceri in eos, qui illis divina aequitate subduntur, convenientissime creditur. Neque enim comfitur quod ait Apostolus: Tradidit illos Deus in concupiscentias cordium eorum, ut faciant qua non conveniunt, non illic mali Angeli tanquam in materia sui operis versantur & gaudent: quibus in seipsum subdita est vitiositas humana, praeter eos quos liberat gratia. Et in annotationibus in librum Iob exponens illud: *Aperiens pharetram suam effudit thesaurum pharetram esse dicit secreta verum, unde tenentur rationes existant. Et frenum in faciem meam misit, ut dicitur, inquit, conseruitem, portans eos ducentes quo velent***

LA 1. 1. 1. 1.

441

quò velent ad ima sua. Enim verò diabolica potestas illa in mentibus ei terrenà concupiscentiâ subjugatis tanta est, ut Augustinus non vereatur da monibus non tantum peccatorum per homines perpetratorum, sed etiam pacis & belli semper tribuere potestatem, si voluntatem suam altiore potestate explere sincerentur: Interest quidem, inquit, tam proprio vitio malas mentes quatenus sinantur isti demones vel terrere vel excitare. Sed si semper hoc possent, nec aliud secretiore ac superiore potestate contra eorum conatum sapere aliter ageretur, semper in potestate haberent pacem bellasque victorias; qua semper sepe per humanorum animorum motus accidunt. Quare cum alibi dixisset Augustinus, Bacchanalia à bacchantibus Senata infania fuisse celebrata, & propterea Senatui displicuisse saniori, ipso Varrone consistente, talia fieri non potuisse, nisi mente commota: Saltem hic tandem, inquit, friscanenserunt, quod immundi spiritus, dum pra Dyis habentur, in hominum pectus mentibus. Nam isti ipsi diabolice potestati & verstitiæ tribuit Augustinus, quòd quidam in infidelitate philolophicis virtutibus, quas vera vitia fuisse tradit, fulgere videntur: ut videlicet ista perniciosâ subtilitate ceteros arctius sibi subderet, & illos ipsos vitis captivos, & averfos à fide liberante retineret. Itaque aliquos eorum, per quos amplius decipere affectas, sint habere nonnulla velut opera bona, in quibus laudantur, per quasque gentes, præcipueque in gente Romana, qui præclare gloriosissimeque vixerunt. Sed quomam, sicut veracissima Scriptura dicit, omne quod non est ex fide peccatum est, nihil sic agit hic Princeps, quam ut non credatur in Deum &c.

Quæ quidem nemini mira videri debent, si crediderit verum esse quod Augustinus dicit, diabolum in hominibus, quibus per cupiditates dominatur, operari, ut supra dixit, tanquam in mancipijs suis, quemadmodum homines in peccatoribus suis: tantum videlicet, quantum Dei

providentia finit. Nam ut ibidem adiecit: Aliud est, quando potestas eius etiam sua, sicut ei placet; tractandus maiori potestate prohibetur; aliud, quando ei potestas etiam in eos, qui ab illo alieni sunt, datur. Sicut homo de pecore suo pro humano capto facit quod vult, nec sane facit, si prohibeatur a potestate maiore: ac alio autem pecore ut faciat, expectat sibi potestatem dari ab illo, cuius est. It. ergo potestas, qua fuerat prohibetur, hic autem qua non fuerat tribuitur. Porro hæc diabolica efficacia prohibito non fit per gratiam: gratia enim boni operis in infidelibus iuxta Augustini doctrinam non habet locum: Nemo enim incipit, nisi ab infidelis: sed fit per repressionem seu reformationem potestatis eius, ut non tantum concitet terrenis cupiditatibus mentes eorum, quorum consensum captivum tenet, quantum vellet. Diabolo enim potestas quadam est; plerumque, tamen vult nocere, & non potest: quia potestas ista sub potestate est. Nam si tantum posset nocere diabolus quantum vult, non aliquis iustorum remaneret. Quia per illius ejusdem reliquias concupiscentiæ, quæ etiam in iustis remanent, fideles à iustitia fideque deturbaret, nisi Deus per gratiam suam eorum animos consensumque retineret. Neque verò quisquam putet, per hanc doctrinam Augustini liberum arbitrium aucteri infidelibus, si diabolus per interpositas eorum cupiditates tantâ potestate in eorum animis dominatur, ut eos ad quæcunque voluerit scelera flagitiaque perducatur: Nihil enim eorum sine consensu eorum voluntario perpetratur. Si enim Deus per gratiam suam iustorum voluntates inclinat quò voluerit, sive contra tentationes gravissimas consensum in iustitia retinendo, sive in opera bona quæ placuerit, impellendo, sine præiudicio libertatis; nihil quoque perire putandum est voluntatis arbitrio, si diabolus in mancipijs suis similem potestatem jure suo exercere dicatur. Nequæ enim ullo modo libertas arbitrij postulat in differentiam ad bonum & malum.

CAPVT QVINTVM.

Tertiò ex amissione illius libertatis, quam Augustinus, Apostolus, & Christus tradunt.

TERTIÒ uberius & planius idem Augustini sensus declarari & probari potest, ex interitu libertatis, quem ex illa ruina primi hominis consecutum tradit. Nam ex consideratione tum dominatus istius imperioli, quem concupiscentia carnalium rerum, & per ipsam diabolus in humanas exercet voluntates, constantissime creberrimèque docet Augustinus, arbitrium non esse amplius liberum, ut velit aut faciat bonum, sed libertatem ejus ex ruina perijisse. Quam doctrinam Augustini nemo negare potest, nisi qui principia ejus nunquam vel à limine salutavit: omnes enim libri ejus eam undique spirant. Nam hinc est illud in

Epistola centesima sexta, quo reprehendit Pelagium, quòd tanquam salvam & liberam naturam defendat humanam. Et libro de perfectione iustitiæ, vicia vitio in quod cecidit voluntate, carius libertate natura. Et in Enchiridio ad Laurentium: Libero arbitrio male utens homo & se perdidit & ipsum. Sicut enim qui se occidit utique vivendo se occidit, sed se occidendo non vivit, nec se ipsum potest resuscitare, cum occiderit; ita cum libero peccaverit arbitrio, victore peccato amissum est & liberum arbitrium. A quo enim quis devictus est, huic & servus additus est. Petri certe Apostoli est ista sententia: qua cum vera sit, qualis, quæso, potest servi additi esse libertas, nisi quando eum peccare delictat? Liber uter enim servus, qui domini sui voluntatem libenter

T 3

libenter